

Univerza v Ljubljani

Fakulteta *za gradbeništvo in geodezijo*

DRUGI SLOVENSKI KONGRES O VODAH Podčetrtek, 19.-20. april 2017

voda povezuje

OD PITNE VODE DO ŠKODLJIVEGA DELOVANJA VODÁ

1/13

Matjaž MIKOŠ

RIGHT UL FGG & UNESCO WRDRR UL & IAS & IZS & ASCE & ICL

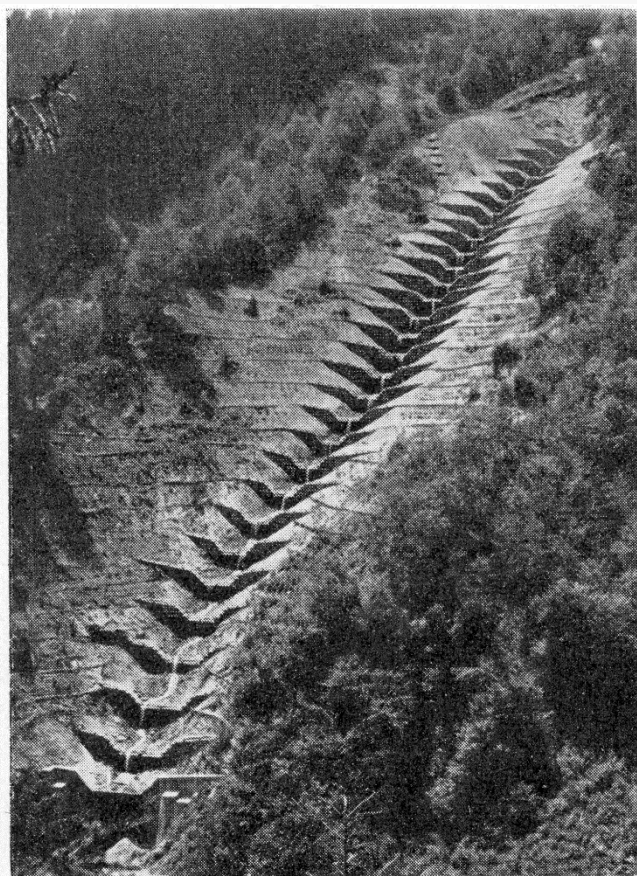
Univerza v Ljubljani

Fakulteta *za gradbeništvo in geodezijo*

Uvodno vprašanje

Vprašanje: Ali smo sposobni izdelati sistem (glej levo) ?

Odgovor: Vsak dan je to manj
verjetno (glej desno) !

Podvprašanje: Zakaj je temu tako?

Univerza v Ljubljani

Fakulteta *za gradbeništvo in geodezijo*

95 tez o vodarstvu

- 1. Voda je vir življenja, je bistveni sestavni del človeškega bitja in je strateška surovina 21. stoletja.**
- 2. Voda v svojih različnih pojavnih oblikah je tudi vir ogrožanja človeških življenj in stvarnega premoženja.**
- 3. Odnos človeka do vodá je izrazito antropocentričen. Narava ne pozna katastrof in naravnih nesreč.**
- 4. Z vodámi kot materijo (snovjo in energijo) v najširšem pomenu se ukvarja znanstvena veda hidrologija, z vsemi svojimi podzvrstmi.**
- 5. Matična fakulteta, ki razvija hidrološke znanosti in inženirsko hidrologijo v Sloveniji, je UL FGG.**
- 6. Ukvarjanje z vodámi je nujno interdisciplinarno in multidisciplinarno - ob naravoslovni in tehnični (inženirski) plati ima voda nujno tudi sociološko, kulturno, družbeno in zgodovinsko plat, ter zaradi družbenega sistema tudi ekonomsko (gospodarsko).**
- 7. Vodarstvo je strokovno področje in ne znanstvena veda.**
- 8. Vodarstvo mora vseeno temeljiti tudi na znanosti in raziskavah, ne le na empiriki in izkušnjah, sicer bo postalo obrt.**
- 9. Delo v vodarstvu brez poznavanja osnov hidrologije in hidravlike je nedopustno.**
- 10. Vodarstva brez hidrotehnike ni.**

Univerza v Ljubljani

Fakulteta *za gradbeništvo in geodezijo*

95 tez o vodarstvu

11. Na področju vodarstva delujejo različni strokovnjaki z različnih področij in različnega strokovnega znanja.
12. Delovanje v sistemu vodarstva ni naključni privilegij, ampak predvsem velika družbena odgovornost.
13. Vodarstvo je strokovna dejavnost, namenjena državljanom Slovenije in ne za birokrate v Bruslju.
14. Od osamosvojitve naprej vse preveč poudarjamo le upravljalško (menedžersko) stran našega odnosa do vodá in pozabljamo na njene druge razsežnosti.
15. Slovenija je bogata z vodo, a dokument Vizija Slovenije 2050 vodá praktično ne omeni.
16. Prizadevajmo si za umestitev vodá kot strateške naravne danosti v Sloveniji in pomena vodarske dejavnosti v vse strateške dokumente razvoja Slovenije.
17. Zakon o vodah (2002) je nujno potrebno posodobiti – krajše: spisati novega.
18. Izdelati in sprejeti je treba strategijo in nacionalni program vodarstva.
19. Ne smemo dovoliti, da postane voda plen liberalnega kapitalizma in cilj nove privatizacije naravnih virov.
20. Zagotovimo jasno razmejitev med javnim in zasebnim na področju vodá.

Univerza v Ljubljani

Fakulteta *za gradbeništvo in geodezijo*

95 tez o vodarstvu

21. Pravico do pitne vode smo vpisali v slovensko ustavo, bistvenih pogojev za zagotavljanje pravice še nismo izpolnili.
22. Varna pitna voda mora imeti svojo ceno.
23. S količinami in kakovostjo vodá je treba gospodariti in ne le upravljati.
24. V Sloveniji moramo z različnimi ukrepi in posegi pospeševati (razpršeno) zadrževanje voda.
25. Vodo je treba uporabiti večkrat in jo reciklirati v skladu z zahtevami krožnega gospodarstva.
26. Državne ustanove naj se pospešeno povezujejo s sorodnimi ustanovami v tujini (Evropi) in s tem razvijajo lastni kadrovski potencial.
27. Vloga države v vodarstvu je v veliki meri reducirana na upravljavsko vlogo, brez bistvenih elementov gospodarjenja in raziskav.
28. Direkcija za vode Republike Slovenije naj se neha ukvarjati sama s seboj in začne delovati v skladu s svojim poslanstvom.
29. Vlogo Inštituta za vode Republike Slovenije (IzVRS) kot strokovne ustanove na področju vodarstva je treba krepiti in ne slabiti.
30. Vlogo ARSO je treba ohraniti in krepiti v smeri izvajanja državnega monitoringa vodnega okolja in razvoja sodobnih sistemov za zgodnje opozarjanje pred vodnimi ujami.

Univerza v Ljubljani

Fakulteta *za gradbeništvo in geodezijo*

95 tez o vodarstvu

31. Ohraniti je treba Inštitut za hidravlične raziskave (IHR) in sicer z večanjem njegove vloge na področju vodarstva in ne le hidroenergetike.
32. Na področju vodarstva je nujno vpeljati sistem (so)odločanja vseh deležnikov o bistvenih vprašanjih.
33. Državni uradniki na področju vodarstva se morajo neprestano izobraževati.
34. V državnih ustanovah, ki odločajo o vodarstvu, je nujno prevetrili strokovno sestavo v korist inženirskih ved.
35. Najodgovornejše naloge v vodarstvu naj prevzamejo ustrezni tehniško izobraženi kadri z relevantnimi vodarskimi (hidrotehničnimi) izkušnjami.
36. Prevelika privatizacija v preteklih desetletjih na področju vodarstva je bila škodljiva.
37. Odpraviti korupcijo v sodelovanju javnega in zasebnega sektorja na področju vodarstva.
38. Odpraviti klientelizem na vseh ravneh delovanja, predvsem pri javnem naročanju del in storitev, kot tudi pri zaposlovanju (kadrovski politiki).
39. Dvigniti kakovost in krepiti kadrovski potencial v vodarstvu s sistemom štipendiranja od vajeništva do doktorata znanosti.
40. V načrtih upravljanja z vodami (NUV) je nujno poglobljeno in kakovostno obdelati vse predpisane vsebine.

Univerza v Ljubljani

Fakulteta *za gradbeništvo in geodezijo*

95 tez o vodarstvu

41. Razviti in potrditi moramo metodologije za izdelovanje strokovnih podlag (od kart pojavov do kart ogroženosti) za vse vrste ogroženih območij.
42. Izdelajmo moderni hidrološki atlas Slovenije in ga stalno posodabljammo.
43. Dokončajmo popis vodne infrastrukture in ga javno objavimo v digitalni obliki s prostim dostopom.
44. Vlaganja v vodarstvu so katastrofalno nizka, (politične) odgovornosti ne prevzema nihče.
45. Vodarstvo je del gradbene panoge, a zaradi svoje specifičnosti presega okvire te gospodarske panoge.
46. Vodarstvo (kot del gradbeništva) nujno potrebuje bistveno večja finančna sredstva za redno vzdrževanje obstoječe vodne infrastrukture.
47. Vlaganja v investicijsko gradnjo na področju vodarstva načrtovati za daljša obdobja (predlog 5 ali 6 let) brez prevelikih letnih nihanj (do največ 10%), kot se to predlaga za celotni sektor gradbeništva.
48. Sistem podeljevanja koncesij za javno vodnogospodarsko službo ne deluje in je nujen prenovi.
49. Izvajanje koncesij na področju javne vodnogospodarske službe s podizvajalci je strokovno zgrešeno.
50. Redno vzdrževanje naj prevzame država in izvaja po državnih cenah z državnimi zaposlenimi kot javno gospodarsko službo v javnem interesu.

Univerza v Ljubljani

Fakulteta *za gradbeništvo in geodezijo*

95 tez o vodarstvu

51. Vodnogospodarstvo se bistveno razlikuje od cestnega in železniškega gospodarstva, prisilno združevanje v eno državno firmo je treba odkloniti.
52. Vloga rečnega (in hudourniškega) nadzornika je zapostavljena. Vodarsko stroko je treba približati terenu.
53. Vsaki zaposleni izpostave resornega ministrstva naj letno opravi minimalno predpisano število terenskih ogledov na področju izpostave.
54. Letne načrte rednega vzdrževanja voda s konkretnim predlogom prioritete izvedbe naj izdelujejo zaposleni na izpostavah resornega ministrstva.
55. Vodni sklad in v njem namensko zbrana sredstva nujno ostajajo neodtujljiva in strogo namenska finančna osnova za dolgoročna vlaganja v vodarstvo.
56. Prelivanje sredstev iz vodnega sklada v druge sektorje ali za druge namene se mora ustaviti.
57. Država naj s svojim strokovnim potencialom izdeluje strokovne podlage, projektiranje in izvajanje po Zakonu o graditvi objektov pa prepusti trgu.
58. Država naj zagotavlja kakovosten investicijski nadzor nad izvajanjem del in storitev, ki jih naroči.
59. Najnižja stopnja strokovne izobrazbe za odgovorno delo v vodarstvu je VII/2 – magistrska stopnja.
60. Inšpekcijske službe na področju vodarstva je treba okrepiti – v duhu »bolje sprečiti nego lečiti«.

Univerza v Ljubljani

Fakulteta *za gradbeništvo in geodezijo*

95 tez o vodarstvu

61. Okrepiti je treba vlaganja v raziskave in razvoj za dvig kakovosti in krepitev vloge in položaja vodarstva v Sloveniji.
62. Stalno vpeljevati proizvode in storitve z višjo dodano vrednostjo.
63. Na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami vodarstvo ne prevzema svoje odgovorne vloge na področju preventivnega delovanja.
64. Varstvo pred škodljivim delovanjem voda (po Zakonu o vodah, 2002) je treba zakonsko urediti tako, da dobi sistemski vir financiranja.
65. Pomanjkanje regionalne ravni v Sloveniji je ena od rak ran vodarstva, ki ga moramo preseči z vzpostavitvijo in razvojem participatornega odločanja.
66. Vodarsko problematiko približati terenu in formalizirati oblike sodelovanja s civilno družbo.
67. Združiti strokovne potenciale civilne družbe na področju vodarstva in preseči razdrobljenost stroke in strokovnjakov na številna društva in združenja – predlog Zveza vodarskih društev Slovenije (ZVDS).
68. Strokovne podlage iz vodarstva dosledno prenesti v sistem prostorskega načrtovanja na vseh ravneh in v vseh merilih.
69. Delovati v smeri poenostavljanja postopkov umeščanja v prostor za usklajene vodarske posege v javno korist.
70. Povezati zakona o vodah in o urejanju prostora, usmerjati rabo prostora na varnejša območja in druge predpisovati posebne pogoje gradnje.

Univerza v Ljubljani

Fakulteta *za gradbeništvo in geodezijo*

95 tez o vodarstvu

71. Promovirati ukrepe protipoplavne gradnje za individualne objekte.
72. Uvesti splošno sprejemljivo obliko obveznega zavarovanja nepremičnin za primere škodljivega delovanja voda (ob zavarovanju za primer požara in potresa).
73. V trikotniku država – zasebni sektor – civilna družba, dati prednost civilni družbi in sistemu odločanja od spodaj navzgor.
74. V vodarstvo uvajati modele negotovosti pri načrtovanju (dimenzioniranju) objektov zaradi nepoznavanja delovanja celotnega vodnega sistema.
75. Prenova sistema vodarstva naj temelji na aktivnem državljanu in celostnem sistemu gospodarjenja in upravljanja voda.
76. Sistem vodarstva mora spodbujati aktivnost vseh deležnikov in krepiti odpornost slovenske družbe in vseh posameznikov na vodne ujme.
77. Odločanje o vodi usmeriti v dvig koristi za človeka in ekosisteme s pomočjo širitve vključevanja različnih deležnikov in znanj.
78. Obstoječi sistem upravljanja z vodami preoblikovati v celostno, prilagodljivo, participatorno, ekosistemsko, skupno upravljanje.
79. Obstoječi izrazito centralistični model upravljanja voda temelji na stacionarnosti in modelu reverzibilnih spremembah v naravnih sistemih.
80. Zaradi podnebne spremenljivosti in neznanih neznank v naravnih sistemih moramo krepiti odpornost družbe, tudi na področju voda.

Univerza v Ljubljani

Fakulteta *za gradbeništvo in geodezijo*

95 tez o vodarstvu

81. V vodarstvo moramo uvajati modele dvigovanja zmogljivosti in zavedanja družbe in posameznikov ter interdisciplinarno komunikacijo in sodelovanje.
82. V večji meri moramo z mednarodnim sodelovanjem v slovenski prostor prenašati primere dobre prakse iz tujine.
83. Podpirajmo raziskave vseh vrst (temeljne, aplikativne, razvojne, usmerjene) na področju celostnega gospodarjenja z vodami.
84. Krepimo splošna znanja o vodi in varstvu pred poplavami, plazovi, sušami in onesnaženji voda v osnovni in srednji šoli.
85. Mednarodne podpisane pogodbe je treba spoštovati, ali ne podpisati.
86. Dosledno podpirajmo institucionalno povezovanje Slovenije v mednarodni prostor na področju vodarstva in varstva pred naravnimi nesrečami, kot so Interpraevent, Alpska konvencija in delovanje nacionalnih platform za zmanjšanje tveganja nesreč.
87. Sistem varstva pred škodljivim delovanjem voda, ki temelji na zagotavljanju varnosti in obvladovanju nesreč, moramo nadomestiti s širšim sistemom zmanjševanja tveganj.
88. Dvigovati moramo kulturo sobivanja z naravnimi nevarnostmi in dvigovati odgovornost vsakega posameznika (državljana).
89. Krepiti moramo družbeni dialog (diskurz), kjer ni nedovoljenih vprašanj in kjer so dostopna vsa dejstva za odločanje.

Univerza v Ljubljani

Fakulteta *za gradbeništvo in geodezijo*

95 tez o vodarstvu

90. Za zmanjševanje tveganj zaradi naravnih in drugih nesreč, kjer ima vodarstvo svojo pomembno (preventivno) vlogo, uvesti porazdeljeno odgovornost države, regionalnih in lokalnih skupnosti, različnih gospodarskih sektorjev in drugih deležnikov.
91. Popolnoma integrirajmo sistem preventivnega varstva pred škodljivim delovanjem vodá v vseh njenih oblikah v državni, regionalni in lokalni sistem prostorskega načrtovanja in planiranja.
92. Povežimo odgovorne posameznike (državljanke) in razpršene deležnike v posvetovalne organe, kot so npr. konference o vodah ali svet(i) za vode, ki jih nikoli nismo uvedli (po Zakonu o vodah, 2002).
93. Odpravljanje posledic naravnih nesreč, ki danes običajno (delno) vzpostavlja stanje, kot je bilo pred nesrečo (prožnost), naj zamenja sistem zmanjšanja tveganj, ki bo vzpostavljajal boljše stanje po nesreči kot je bilo pred njo, ki bo gradil na zavedanju lastnih napak, upošteval primere dobre prakse in vgradil v sistem odgovornost vseh deležnikov (odpornost).
94. Zakaj bančni sistem sedi na davkoplačevalskem denarju in ne investira? Vlaganja v zmanjšanje tveganja naravnih in drugih nesreč (preventivno delovanje v vodarstvu) se povrnejo z mnogokratnikom glavnice.
95. **Voda naj predvsem povezuje in ne razdvaja.**

Univerza v Ljubljani

Fakulteta *za gradbeništvo in geodezijo*

Predlog novega promocijskega znaka vodarstva v Sloveniji

I FEEL
popLOVE